

Kan din mamma lukta?

En bok om och av barn med
döva föräldrar

© Specialskolemyndigheten

Detta är en bok utgiven av Specialskolemyndigheten 2008.

Författare: Axel Boklund, Johanna Hovergren, Kim Hummelvik, Robert Ingarsson, Jesper Johansson, Petra Stenqvist, Sabine Thuresson och Diana Kloskowski.

Sättning inlaga: Författarna

Sättning omslag: Sara Håkansson

Publicerad: 2008-03

Innehåll

Förord	3
Inledning	5
Vi som har gjort boken.....	6
Fakta om CODA.....	9
Fakta om döva och teckenspråket.....	9
Vanliga frågor som vi får	10
Vad som är typiskt för CODA-barn.....	10
Viktigt att tänka på	11
Personliga berättelser	
• Pinsamt	12
• Lite annorlunda	14
• Oförstående lärare.....	18
• Jobbiga konsekvenser	20
• ”Tolkuppdrag”	24
• Fördomar.....	26
• Jobbigt när de inte hör	29
• Bra med döva föräldrar	32
• Okunnig eller dum?	35
Specialskolemyndigheten.....	37
Slutord.....	40

Förord

Manillaskolan ordnar kurser för hörande barn som använder teckenspråk i hemmet. Jag ansvarar för och undervisar i verksamheten. Våren 1996 kom Robert, Johanna, Diana och Petra, som alla har döva föräldrar, första gången till en av kurserna. Följande år placerade jag in Kim, Sabine, Jesper och Axel, även de med döva föräldrar, i samma grupp. Barnen har kommit hit varje år sedan dess. Våren 2007 gick de här för sista gången. Det var med glädje och sorg jag nu skulle ta farväl av dem. Veckorna med dessa barn har varit fantastiska och jag har alltid sett fram emot när just deras grupp skulle komma. Vad jag märkte redan från början var att det var något alldeles speciellt med dessa barn. Det lät mycket om dem, de pratade i ett, bullrade och var allmänt högljudda. Det var också en ständig kamp om vem som skulle vara gruppleddare, en kamp som ingen vann och som oavbrutet pågick. Anmärkningsvärt var också deras höga kunskapsnivå. De hade ett mycket utvecklat och rikt språk, både när det gällde teckenspråk och svenska.

En stor iver att lära hade de också gemensamt, de sög åt sig som svampar av allt vi lärde ut. Men mest påfallande var ändå deras omtänksamhet och empatiska förmåga - en enorm förståelse för hur andra har det.

Så småningom insåg jag att de ovanstående dragen är rätt typiska för alla barn som har döva föräldrar, även om det var extra framträdande hos just dessa barn.

När de skulle gå sin sista vecka här kom jag på idén att de kunde göra en bok om sin livssituation. Med all den visdom och kunskap de besitter inom området, skulle det vara fantastiskt om de kunde dela med sig till andra.

Alla åtta ungdomarna har genom åren gett mig enormt mycket. Med denna bok hoppas jag att andra kan få glädje av deras berättelser och att de kan hjälpa andra, föräldrar, barn, lärare och övriga som kommer i kontakt med CODA-barn.

Jag önskar dem alla lycka och framgång i livet!

*Anne-Berit Lavold
Manillaskolan våren 2008*

Inledning

Vi är åtta ungdomar som har döva föräldrar som har gjort denna bok. Vi vill med boken öka förståelsen för andra barn med döva föräldrar.

Kan din mamma lukta?

Det här är en av många frågor som vi barn med döva föräldrar ställs inför.

Vi är nu 18 år och har fått nog!

Det är så stor okunskap bland folk och vi vill med den här boken öka kunskapen hos dem som kommer i kontakt med barn till döva föräldrar genom att bland annat ta upp vanliga frågor och förklara vad det innebär att vara ett CODA-barn

Vi tycker det är bra att folk frågar oss om döva och teckenspråk men det är synd att de ofta frågar så dumt.

Vi har alla döva föräldrar och därför har teckenspråk blivit vårt förstaspråk och modersmål. Eftersom vi har vuxit upp bland både hörande och döva så har vi en fot i båda kulturerna, vilket har lett till oräkneliga kulturkrockar.

Ofta får vi höra att det är synd om oss eftersom vi har vuxit upp med ”handikappade” föräldrar. Men oftast har ett barn med döva föräldrar inte upplevt sina föräldrars funktionshinder som något negativt.

I den här boken berättar vi om hur det kan se ut när man växer upp med döva föräldrar. Hur man formas och får några av de personlighetsdrag som är typiska för CODA-barn.

Vi har även tagit med berättelser av andra CODA-barn som går på Manillaskolans kurser.

*Axel, Johanna, Kim, Petra, Diana,
Robert, Sabine och Jesper*

Vi som har gjort boken

Namn: Johanna Hovergren

Ålder: 18, född 1988

Familj: Jag bor med både mina föräldrar, som är döva och en lillasyster som är hörande. Mamma och pappa föddes döva, men när mamma var liten så trodde man att hon kunde höra mer än vad hon gjorde. Så hon gick runt med hörapparat i några år, men den hjälpte mycket lite och gjorde att hon fick tinnitus istället, som hon har än idag.

Framtiden: Jag vill jobba med människor när jag blir stor och kan tänka mig att plugga till arbetsterapeut, men jag vill också utbilda mig till tolk och frilansa.

Namn: Axel Boklund

Ålder: 17, född 1989

Familj: Min mamma och min bror är döva och min pappa är hörselskadad. Han fick hög feber när han var ett år gammal och därför sattes hörseln ner. Mina föräldrar trodde att min bror var hörande till han var två månader och de märkte att han inte reagerade på ljud runtomkring honom.

Framtiden: Jag vill jobba med att hjälpa människor, göra välgörenhet eller starta någon skola för döva kanske i något utvecklingsland.

Namn: Petra Stenqvist

Ålder: 18 år, född 1988

Familj: Mamma och pappa är döva. Min styvmamma är döv, min styvpappa är hörselskadad. Jag har tre småsyskon, alla hörande. Mamma är född döv, pappa fick hjärninflammation när han var två år, då blev han döv.

Framtiden: Jag vill arbeta med barn, kanske som lärare. Men jag vill inte lämna teckenspråket bakom mig, kanske arbeta med döva barn eller som tolk.

Namn: Kim Hummelvik

Ålder: 17 år, född 1989

Familj: Mamma och pappa är döva och jag har tre småsyskon. Mamma och pappa föddes döva.

Framtiden: Jag vet inte vad jag vill göra i framtiden.

Namn: Diana Kloskowski

Ålder: 18 år, född år 1988.

Familj: Båda mina föräldrar är döva och blev det i tidig ålder. De är alltså inte födda döva. När min mamma var liten fick hon och min morbror öroninflammation. Min mormor gick till doktorn med dem och de fick medicin. Denna medicin är idag förbjuden och den gjorde så att min mamma och hennes bror blev döva. Min mormor blev riktigt förtvylad.

Framtidsplaner: Jag kommer att resa en del och träffa nya människor i samband med mitt jobb som fotomodell.

Självklart har jag många drömmar och en av dem är att bli teckenspråkstolk. Jag vet att jag vill arbeta med människor. Det återstår bara att se hur allt kommer att bli i framtiden.

Namn: Robert Ingvarsson.
Ålder: 18 år, född år 1988.
Familj: Döv mamma, syster och bror.
Hörselskadad pappa.
I framtiden vill jag: Eventuellt satsa på
polisyrket, men kanske även gå tolkut-
bildning.

Namn: Sabine Thuresson
Ålder: 17 år, född 1989
Familj: Jag har döva föräldrar men hö-
rande syskon. Jag har även en döv mor-
mor och morbror, pappas fru är hörsel-
skadad och har döv mamma.
Framtiden: Resa en massa och utbilda
mig till teckenspråkstolk, därefter så vill
jag såklart arbeta som tolk men kanske
inte hela livet, utan jag kanske pluggar
till något annat sen men då har jag ju i
alla fall tolkutbildningen i bakfickan.

Namn: Jesper Johansson
Ålder: 17 född 1989
Familj: Döv pappa och mamma
och 2 hörande småbröder 16 och 11 år.
Framtiden: Kommer jag att jobba
som elektriker.

Fakta om CODA

CODA är en engelsk förkortning som står för Children Of Deaf Adults och innefattar de barn som vuxit upp med döva eller hörsel-skadade föräldrar. Det finns ca 10.000 CODA-barn i Sverige. Idag behöver de inte hjälpa sina föräldrar med varje liten vardags-situation, vilket var mycket vanligare förr. Barn till döva föräldrar har en vanlig uppväxt, precis som ett barn som växer upp i en hörande familj, förutom att mamma och pappa inte hör. Därför ställs andra krav på ett CODA-barn, som vet att det inte är lönt att ropa på mam-ma eller pappa från sängen utan istället får gå och hämta dem. Gruppen CODA-barn är inte alltigenom lik. Det finns många olika livserfarenheter. I en del familjer använder man endast teckenspråk när man kommunicerar. I andra familjer blandar man teckenspråk med svenska. Denna grupp avläser ofta bättre än de själva tecknar.

Läs mer om CODA:

www.svecoda.se

www.coda-international.org

Fakta om döva och teckenspråk

Att vara döv innebär att inte kunna höra. De flesta döva är födda döva eller har blivit döva i tidig ålder. Teckenspråk används i direkt kommunikation på samma sätt som hörande använder talspråk. Svenska språket är dövas andraspråk och används i första hand för att skriva och läsa.

Teckenspråk har funnits lika länge som det funnits döva och gruppen döva har utvecklat teckenspråket under alla år.

I Sverige finns det omkring 10.000 döva personer. Språket är en grundläggande rättighet för varje individ.

För att döva ska fungera i alla livssituationer krävs det att samhället accepterar döva som teckenspråkiga samhällsmedborgare. Deras språk är av central betydelse för gemenskap, självkänsla och kulturell identitet. Genom den gemensamma kommunikationsformen skapar man en identitet och en egen kultur.

Texten är hämtad och omarbetad från Sveriges Dövas Riksförbunds hemsida.

Se mer information på www.sdrf.se

Vanliga frågor som vi får

- Är teckenspråket internationellt?
- Varför är inte du döv?
- Hur många tecken finns det?
- Kan dina föräldrar läsa?
- Hur blev dina föräldrar döva?
- Kan dina föräldrar lukta?
- Hur gör de när de handlar?
- Hur vet de att det ringer?
- Får/kan döva köra bil?
- Kan döva titta på TV?
- Kan dina föräldrar prata/göra ljud?
- Kan dina föräldrar tänka?
- Kan din pappa duscha?

Vad som är typiskt för CODA-barn

- Är självständiga och vågar mer
- Pratar mycket
- Är sociala
- Lyssnar och pratar samtidigt
- Sätter andras välmående i första hand
- Gestikulerar mycket
- Reagerar på ljud
- Behöver ha ögonkontakt för att förstå
- Reagerar inte när namnet ropas
- Beskriver mer målände

Viktigt att tänka på för dig som möter CODA-barn

När man kommer i kontakt med ett CODA-barn är nedanstående punkter viktiga att tänka på:

- Barnet har ett annat språk som modersmål
- Barnet har en annan kultur
- Ha alltid ögonkontakt med barnet
- Använd aldrig barnet som tolk
- Vid föräldramöten - se till att det finns tolk. Se även till att någon skriver protokoll, man kan inte anteckna samtidigt som man tittar på tolken
- Beställ tolk i god tid vid t.ex. föräldramöten
- Erbjud barnet modersmålsundervisning
- Erbjud barnet läxhjälp
- Vid behov - erbjud svenska som andraspråk

Pinsamt

Alla barn och ungdomar skäms någon gång över sina föräldrar. Det gäller naturligtvis även oss. Men det blir extra jobbigt när orsaken hänger ihop med att mamma eller pappa inte hör, för då vill vi samtidigt försvara dem. Många gånger gör vi också det. Men oftast får vi bita ihop när folk fäller elaka kommentarer.

Snack på tåget

Det var när jag, min syster och mamma satt på tåget som jag hörde ett par snett framför oss prata om att vi var döva, och mannen sa att det borde se jättekul ut när en döv diskar just för att allt skum borde skvätta omkring. De båda skrattade. Jag vände mig då om sa att det går utmärkt bra för en döv att diska. De blev då chockade av att jag hade hört dem prata och sagt till dem.

Sabine

Frågor

När jag berättar för vänner som jag inte känner så bra, att mina föräldrar är döva, så reagerar de oftast positivt. Ibland så tycker de synd om mig men jag förstår inte riktigt varför. Veldig ofta så kommer det frågor om hur man tecknar olika saker, jag svarar till en viss gräns, ibland orkar man inte när det blir för mycket.

Petra

Pinsamt att prata teckenspråk

När jag var yngre så tyckte jag ofta att det var pinsamt när till exempel föräldrarna kom och hämta mig på fritids. Jag skämdes över att prata teckenspråk med dem på offentliga platser, bland kompisar osv. Men den känslan försvann och idag så är jag bara glad och stolt över min familj och den fantastiska möjlighet som getts mig. Jag är stolt över att prata teckenspråk.

Robert

Skitprat

När föräldrarna är hörselskadade får barnen ta nästan all skit som folk säger om ens föräldrar. Jag önskar samhället lär sig respektera de som är hörselskadade.

Pojke 12 år

Elak kille

En gång i skolan så sa en väldigt elak kille: -Kan dina föräldrar tänka?
Och jag blev ledsen och sa att dom är ju människor som du och jag.

Pojke 12 år

Min mamma

När jag och min mamma var i affären, stod vi vid kassan och tecknade. Mamma skrek samtidigt som hon tecknade. Då sa en kärring som stod bakom oss, till att vi skulle vara tysta. Men mamma hörde ju ingenting. Hon var ju döv!!

Pojke 12 år

Pinsamt

Det kan vara ganska pinsamt när kompisar kommer hem till en så pratar mamma så konstigt tycker de flesta.

Pojke 13 år

Frågor

När min mamma ska hämta mig och mina kompisar ser oss teckna då brukar de fråga hur man tecknar det eller det. Jobbigt!!!

Pojke 9 år

Pojken som glodde

Jag och min pappa satt på bussen och tecknade. Då satt en pojke och stirrade med stora ögon på oss och när vi tecknat klart så sa jag: -Ville du säga någonting, eller?, och då blev pojken röd i ansiktet.

Pojke 12 år

Pinsamt på tågstationen

En gång skulle jag åka till Mälarhöjden för att spela tennismatch. Vi åkte buss till tågstationen. När vi stod på tågstationen så tecknade jag och mamma. Då hörde jag två tjejer prata. De sa: -Oh! Titta två döva, jag kan säga A i alfabetet.

Då sa andra tjejen: -Jag kan säga S i alfabetet.

Jag skämdes!

Flicka 13 år

Lite annorlunda

Ibland kan vi upplevas som lite annorlunda och ibland kan vi själva känna oss annorlunda. Många kan tycka att våra föräldrar är konstiga innan de upptäcker att de är döva.

Trodde alla lyssnade på sagoband

När jag var liten brukade jag alltid lyssna på sagoband innan jag skulle sova. Jag har alltid trott att alla andra barn också lyssnade på sagoband innan läggdags, men nu när jag är lite äldre har jag fått veta att det gjorde de inte alls.

Petra

Att teckna under bordet

I lågstadiet så brukade jag bokstavera ord, som jag inte visste hur de stavades, på teckenspråk under bordet för att kunna känna efter vilken stavning som kändes bäst. Jag trodde att jag var den enda i hela världen som gjorde så och skämdes lite för det. Men för bara ett år sedan på Manilla så fick jag veta att fler CODA-barn gjort samma sak. Jag blev då jätteförvånad och glad just för att jag inte var själv.

Sabine

Mördare i klassen?

När jag började på gymnasiet så kom jag till en helt ny klass med helt främmande människor. Vi skulle ha en så kallad "snabbdating" där man skulle prata med alla lite kort och berätta om sig själv. När jag då skulle berätta att mina föräldrar och syskon är döva så trodde de att jag hade sagt döda. Deras första tanke efteråt när de pratade med varandra var att jag sa det som om det inte var någon fara för mig, jag sa det på ett så pass oberört sätt. Som om jag skulle ha dödat dem. Men de förstod sedan att jag sagt döva och inte döda.

Robert

I tunnelbanan

Nuförtiden finns det 3G mobiler och många döva har inskaffat sig en sådan mobil. De kan nu ringa och se varandra, teckna.

Människor kan vara väldigt nyfikna ibland...

En dag åkte jag tunnelbana när min mobil ringde. Det var min pappa. Jag svarade och började teckna utan att tänka på människorna som satt runtomkring. När jag väl avslutat samtalet märkte jag alla blickar! Jag blev jätteförbannad och ville verkligen säga: Vad tittar ni på!? Men jag lät bli och tänkte att människor egentligen inte kan rå för sin nyfikenhet.

Diana

Ringklockan

Jag minns första gången när min kompis skulle komma hem till mig. Hon hade inte träffat mina föräldrar innan, men visste att de var döva. Det första hon lade märke till, vid dörren, var att vi hade en annorlunda ringklocka! Hon plingade och jag öppnade dörren nervöst, då märkte hon genast att lampor blinkade och fick ett förvirrande ansiktsuttryck. Jag förklarade att när någon plingar eller ringer blinkar lamporna, så att mina föräldrar kan öppna dörren. Då kom ännu en fråga: Men hur kan de svara i telefonen? Dina föräldrar är ju döva! De kan inte svara i telefonen, men de måste veta att det ringer och jag svarar i telefonen. Mina föräldrar använder sig av en texttelefon som kan jämföras med en ”minidator” då man ringer upp sina vänner. Min kompis var ganska förvånad att döva faktiskt kan klara sig bra bara de har hjälpmedel.

Diana

”Döv och stum”

Förra sommaren när vi skulle åka hem från semestern i Frankrike så blev vi sena till flygplatsen, vi hade jättebråttom och skulle hinna med att lämna tillbaka hyrbilen också. När vi väl kommer till incheckningen så är det ingen kö alls, vi lämnar fram bagaget och våra pass och väntar otåligt på att kvinnan bakom disken ska låta oss gå. När hon upptäcker att vi tecknar till varandra så ber hon att få se våra pass igen. Hon går igenom passen otroligt noga och kollar flera gånger att det verkligen *är* vi, sedan ringer hon runt i telefonen och det var inte lång tid kvar innan vårt plan skulle lyfta. Jag blev väldigt irriterad och frågade om det var något fel, men hon var osäker och ringde efter fler personal. När de hade pratat med varandra ett tag fick mamma och pappa ett papper med en stor röd stämpel på där det stod ”DÖV OCH STUM”, mina föräldrar började skratta och tyckte det var roligt, men jag var fly förbannad och tyckte de skulle slänga pappret! Vi sprang till vår gate, när vi kom dit var det massor med folk som skulle på planet. Då ropade de ut i högtalarna att vi skulle komma fram, så visade vi fram lappen vi fick och då fick vi gå före alla människor och blev ledda av flygvärdinnor till planet. Väl på planet hade de reserverat platser längst fram åt oss och jag frågade varför de gjort allt det här. När de sa att det var en säkerhetsåtgärd ifall planet skulle brinna när de tankade och man skulle bli tvungen att evakuera, så tänkte jag att *jo, mina föräldrar skulle nog sitta kvar på sina platser om alla andra sprang ut ur planet!*

Johanna

Ögonkontakt

För mig är ögonkontakt väldigt viktigt om jag ska prata med någon. Ett exempel på det är att om min syster sitter vid datorn så kan jag bli jätteirriterad om inte hon lägger ifrån sig datamusen och tittar åt mitt håll. Om hon skulle vända tillbaka blicken mot datorn igen så skulle jag genast sluta att prata och be henne vända sig mot mig igen. Det är en sak som kan vara jobbigt för både mig och den som jag pratar med.

Sabine

Det är någon som slår sina barn här!

När jag var liten bebis flyttade mina föräldrar med mig till en ny lägenhet för att få mer utrymme. Eftersom vi inte hade hunnit sätta upp babyarmen med blinkers än så hände det att mina föräldrar inte märkte om jag låg och grät och skrek. Jag antar att grannen också måste ha hört mina skrik och fattat misstanke, för han ringde polisen och sa att det finns par som slog sin bebis i lägenheten mittemot. Polisen skickade en bil och när ingen kom och öppnade när de ringde på klev de in. I hallen träffade de en förvånad pappa som hade suttit och tittat på tv i vardagsrummet när de gick in. (Mamma hade gått och lagt sig med mig) Efter att han förklarat att de var döva och inte hörde när jag skrek så gick polisen över till grannen och förklarade att det inte var någon som slog några barn här. Grannen skämdes väldigt mycket och erbjöd mamma skjuts varje gång de möttes i trapphuset.

Axel

Frågor

När jag pratar med min mamma då brukar mina kompisar fråga vad hon säger. Det är jobbigt.

Flicka 9 år

På promenad

Redan i tidig ålder var jag väldigt pratglad och inte blyg alls. Jag kommer speciellt ihåg när jag var ca 3 år gammal, då jag satt i barnvagnen och mamma körde mig. Från ingenstans började människor hälsa på min mamma och hon förstod förstås ingenting. Sedan tittade hon på mig och skrattade. Det var förstås mig alla hälsade på, då jag tjoade och hejade på dem glatt.

Diana

”Petras mamma är lesbisk”

På mina utvecklingssamtal i skolan så hade jag alltid med mig mamma + en tolk (oftast en kvinna). När jag var i 12-14 års åldern så gick det rykten på min skola om att min mamma var lesbisk. Det är inte så konstigt eftersom att jag alltid hade två ”mammor” med mig på mina utvecklingssamtal.

Petra

Hög musik

När jag var hemma på balkongen spelade jag hög musik. Efter ett tag kom en granne och klagade. Mamma var hemma och hörde ingenting. Grannen tyckte nog mamma var konstig som inte sa till mig.

Flicka 10 år

I affären

När min mamma ska handla så säger expediten: Hej! Men mamma hör inte och då tittar de på min mamma som om hon vore helt konstig. Samma sak om hon vill ha en påse och hon inte svarar. Men det är vissa som förstår att hon är döv.

Flicka 10 år

Ögonkontakt

Ibland när jag pratar med nån jag känner brukar jag bli jättestörd på om dom har stora svarta solglasögon på sig. För då får jag ingen ögonkontakt.

Pojke 11 år

Jag får lära mina småsyskon

Eftersom mina föräldrar är döva och jag är det äldsta syskonet så har jag alltid fått uppfostra mina yngre bröder när det handlar om ljud. De har alltid varit väldigt högljudda, smällt hårt i dörrar och skurit med kniven hårt på tallriken. Men det är egentligen inte så konstigt eftersom mamma och pappa inte hört något och inte kunnat reagera.

Pojke 13 år

Inte som andra

Mina närmsta vänner har lagt märke till beteenden hos mig som inte ”vanligt” folk har. Jag använder mycket kroppsspråk när jag berättar och förklarar saker. Om min kompis vänder bort huvudet och börjar pyssla med något annat under tiden jag pratar så slutar jag att prata tills min kompis kollar på mig igen.

Petra

Oförstående lärare

Många gånger tycker vi att det kan vara skönt att slippa förklara för våra lärare vad som är annorlunda med oss CODA-barn. Det vore jätteskönt om de redan hade vissa förkunskaper.

Nervös lärare

Det var när jag gick i sjuan-åttan som jag och pappa skulle gå på utvecklingssamtal. Jag hade då en ny klassföreståndare och han hade aldrig träffat en döv eller varit i kontakt med en tolk, som vi självklart hade med på samtalet. Min lärare var så rädd och nervös att hela han skakade och hackade tänder, han visste inte alls hur han skulle bete sig. Det tyckte jag var lite obehagligt.

Sabine

De satte mig bakom skärmar

Som många andra CODA-barn så är jag väldigt pratig i skolan och speciellt när jag var mindre. Då brukade min lärare ofta bli irriterad av att jag pratade så mycket, så en dag när jag var speciellt pratig så hämtade hon höga skärmar på hjul och rullade in dem i klassrummet och placerade dem runt mig. Och även om det kan verka drastiskt så fungerade det faktiskt, för jag kunde inte prata med någon med de höga skärmarna runt mig. Men det var inte alltid som skärmarna kom fram, jag blev utskickad till korridoren också.

Johanna

Ögonkontakt

Det störde mig alltid att när man bad om hjälp från lärare så ställde de sig alltid bakom mig. Det fanns aldrig några undantag hur jag än försökte lura dem att ställa sig framför mig.

Men en dag kom min räddning det var nämligen så att en dövkonsulent kom till min skola och förklarade lite saker för mina lärare om CODA-barn och döva.

Efter det började lärarna förstå varför jag ville att de skulle stå framför mig.

Tyvärr så glömde de dock det snart och jag fick vänja mig vid att inte ha ögonkontakt.

Pojke 20 år

Mamma kan inte bra svenska

Ibland kan det vara jobbigt att ha döva föräldrar. När mina föräldrar skickar sms, så förstår ibland inte lärarna vad de skriver. Då berättar jag det för lärarna men dom lyssnar inte. De säger att det inte är mitt ansvar. Att mamma måste skriva ordentligt. Då blir jag ledsen.

Flicka 10 år

Lektionen i korridoren

När jag gick i lågstadiet så var jag väldigt okoncentrerad och pratig på lektionerna. Så när vi skulle jobba självständigt (skriva, läsa eller matte) så fick jag gå ut och sätta mig i korridoren för att jag inte skulle störa de andra i klassen och läraren tyckte att jag kunde koncentrera mig bättre där. Jag vet inte om det fungerade, jag är fortfarande lika pratig.

Petra

Inget riktigt språk

När vi skulle välja ett språk att skriva om i svenskan valde jag tecken-språk så klart. Men min fröken sa att jag inte fick det för att det inte är ett riktigt språk. Jag blev ledsen och arg. Sen på Manillaskolan fick jag veta att det visst är ett riktigt språk - då blev jag jätteglad.

Flicka 13 år

Tolka mig själv

Det är jättejobbigt att jag alltid måste tolka mina utvecklingssamtal för min lärare säger att tolken inte kommer.

Flicka 9 år

Orolig lärare

Jag var ungefär åtta år och det var min första musiklektion i grundskolan. När lektionen var slut så bad min lärare mig att stanna kvar. Jag blev förvånad. När alla gått så lade hon handen på min axel och sade "Blev lite orolig när jag hörde att du har döva föräldrar. Hur är det med musik hemma? Vet du vad musik är?", förvånat svarade jag att jag självklart visste vad det var, att jag hade många kassetband hemma, tv, radio och att pappa brukar sjunga för mig.

Under hela min uppväxt så har mina föräldrar varit måna om att jag ska ha saker som låter hemma, även om de inte hör så har de alltid tyckt att jag som hörande ska ha tillgång till musik. De är ju medvetna om musikens värde i de hörandes värld och har gjort allt för att jag ska vara en del av den.

Sabine

Jobbiga konsekvenser

Att mamma och pappa inte hör kan ibland leda till allvarliga händelser. Men det värsta är, vid många av dessa tillfällen, att vi inte får vara barn utan måste vara beredda på att förklara och försvara.

Surgubben

För längesen spelade jag fotboll med min pappa. Efter ett tag kom en surgubbe och skällde på mig för att jag spelade fotboll och då sa han att han inte kunde sola ifred och svor åt mig. Då frågade pappa mig vad surgubben sa. Det var jobbigt!!

Pojke 11 år

Telefonförsäljare

Det är ofta en massa telefonförsäljare som ringer. En gång ringde de från tidningen Hennes, när de frågade om min mamma kunde komma till telefonen, berättade jag att hon var död. Det misstolkades, för någon vecka senare skickade bolaget blommor till oss, med en lapp där det stod att de "beklagar hennes död".

Flicka 11 år

Larmet gick och mamma fortsatte springa

En gång när jag var mindre och gick och handlade med min mamma, så hade vi jättebråttom att hitta en klänning till min skolavslutning som var dagen efter. Affärerna höll på att stänga och vi stod i kö till kassan på Lindex och skulle betala för klänningen vi hittat, men vi hade också tänkt hinna till H&M innan allt stängde. Så när vi betalat för plagget på Lindex så sprang vi snabbt därifrån, men när vi passerar larmet vid utgången så börjar det tjuta. Då hade en expedient glömt att ta bort stöldlarmet på klänningen, men mamma hörde ju inget så hon fortsatte att springa! Då blev jag tvungen att springa efter mamma, stoppa henne och sedan fick vi gå tillbaka till Lindex till en förvånad kassörska som tog bort larmet.

Johanna

Pappa är död

Jag tycker inte om att några retar mig att min pappa är död fast han är död.

Pojke 7 år

Fastnade i bildörren

När jag var ungefär sju år så skulle jag tillsammans med min familj åka och handla. När vi parkerat bilen och alla hade klivit ur så låste pappa säklart bilen. Men mamma hade inte stängt sin dörr än och jag lutade min hand mot bilen samtidigt som jag fixade till min sko. När mamma stängde dörren så kom två av mina fingrar i kläm, men mamma och pappa hörde inte att jag skrek till och började gråta utan de bara gick vidare mot affären. Min syster som är tre år yngre än mig följde glatt efter. Men eftersom att hon hör så försökte jag ropa efter henne och be henne att säga till mamma och pappa att jag fastnat. När de upptäckte att jag klämt mig så sprang pappa genast till bilen och öppnade samtidigt som mamma hjälpte mig att öppna dörren. Mamma och pappa blev säklart chockade och försökte trösta mig. Det måste ha sett jättekontigt ut för alla andra runtomkring som sett mina föräldrar gå ifrån mig bara sådär, men de måste ha förstått sedan när de såg oss teckna.

Sabine

Telefonförsäljare

Varje gång det ringer en telefonförsäljare som ber att få prata med mamma eller pappa så svarar jag att de är döva. Men detta misstolkas ofta, och många tror att jag säger att de är *döda*. Så ofta får jag höra saker som ”Åhhh vad synd!” och ”Ojdå! Jag ber om ursäkt” Och när jag då svarar att de kan ringa genom en tolkcentral istället blir de mycket överraskade!

Johanna

Fastklämd i bilfönstret

En gång när jag och min mamma var på väg till skolan eller något, jag kommer inte ihåg. Så stängde mamma av hörapparaten därför att våran bil surrar så mycket. Och jag hade bilfönstret nere och satt med fingrarna emellan, så hissade mamma upp fönsterrutan! Jag fick länge sitta där med fingrarna fast i rutan.

Flicka 11 år

Inställt möte

Jag och min syster var på ett möte och min mamma och pappa var med på mötet. De var där inne med min syster och jag var där ute. Men sen efter några minuter så kom inte tolkarna så vi var tvungna att gå hem igen.

Pojke 9 år

Regnig kväll

En dag så var jag och min bror ute och cyklade då började det regna ute och så ville vi gå hem. När vi kom hem så plingade vi på dörren men då badade min syster, hon ville inte bada ensam för hon var liten och då satt mamma och pappa inne på toan med stängd dörr och vi har ingen blinkers på toan så jag och min bror fick vänta ute i regnet.
Pojke 12 år

Låst ytterdörr

Ibland är det jobbigt att ytterdörren är låst när man kommer hem från skolan för pappa har inte alltid sin vibrator på sig. Man kan ju inte plinga på eller ringa för han hör ju inget. Då kan man hitta på tokiga saker som att klättra upp på balkongen och kolla om fönstret är öppet eller nått sånt. Det är jätte jobbigt!

Flicka 12 år

Toa problem

Min mamma är så envis så ibland när jag är på toa en morgon så ropar hon att jag måste komma ner för att jag kommer för sent till skolan och hon hör ju inte om jag ropar att jag är på toa så hon ropar igen och igen och till slut när jag kommer ner och säger att jag är på toa säger hon förlåt.

Pojke 12 år

Vid datorn

Ibland när jag sitter vid datorn så ropar mamma. Då har hon stängt av hörapparaten och då så hör hon mig inte. Och då så måste jag pausa spelet och gå ner och när jag kommer upp så vet jag inte var jag var så när jag börjar spela så kan jag lätt förlora. Det är asjobbigt!

Pojke 12 år

De retas

Ibland är det inte roligt att ha döva föräldrar, för att mina kompisar retar mig för det.

Flicka 10 år

Utelåst

En gång när jag skulle hem från skolan så när jag plinga på dörren så öppnade mamma inte för hon låg och sov så jag fick vänta o vänta till slut så öppnade hon dörren och det har varit så besvärligt med det här dörrproblemet gång efter gång.

Pojke 12 år

Inlåst

En gång när jag var ungefär 6 år så skulle jag gå ner till källaren där pappa var.

Jag gick ner i källaren och sa att pappa skulle komma upp.

Men han hörde inte mig och stängde källardörren och låste den.

Jag skrek i 10 minuter och vänta ett tag sen ropade jag på min lillasyster och sa att jag satt inlåst i källaren och frågade om hon kunde hämta pappa.

Sen kom jag ut till slut. Skönt att ha en hörande lillasyster.

Flicka 11 år

Teateruppträdanden

Jag har gått på teater i flera år och har haft många uppträdanden både i skolan och på fritiden. Mamma och pappa har varit med på nästan alla framträdanden jag haft och de brukar få läsa manuset innan föreställningen börjar. Men det hade varit kul om de hade hört mig också.

Johanna

Bio

När döva ska gå på bio då finns ingen text. Döva har tråkigt, mest bild och tråkigt sen går de iväg. Jag tycker det är tråkigt att inte kunna se svenska biofilmer med mamma och pappa.

Pojke 9 år

Vill inte du också spela något instrument?

I hela låg- och mellanstadiet så har mina föräldrar frågat mig om jag ville spela något instrument. Men jag svarade alltid att jag inte ville trots att jag ville, just för att jag skulle få så dåligt samvete om jag spelade något och de inte hörde det.

Sabine

”Tolkupdrag”

Vi får ofta ställa upp som tolkar, till vardags kan det vara roligt men ofta kan det vara jättejobbigt. När något allvarligt händer, när läraren ber oss tolka vårt eget utvecklingssamtal, när det gäller försäljare eller när tolkar inte kommer, då är det inte roligt. Men vi gör det oftast ändå.

I Turkiet

Jag minns en gång när jag och min familj reste till Turkiet . När vi skulle äta middag på en restaurang där de pratade både turkiska och engelska så fick jag tolka till mamma och pappa när vi skulle beställa maten.

Flicka 11 år

Pappa till akuten

Förra vintern fick pappa plötsligt njursten och föll ihop hemma och kunde inte göra någonting annat än att vrida sig i smärtor. Då ringde vi ambulansen som kom och hämtade pappa och de ville att jag skulle följa med så att jag skulle kunna tolka i ambulansen och på sjukhuset. Jag tyckte det var jättetufft att få åka ambulans och vara med i operationsalen på akutintagningen och i olika röntgensalar. Det kom ingen riktig tolk förrän flera timmar senare, och då hade jag redan tolkat allt. Men även om det var tufft att få vara med, så var det lite konstigt också. Tänk om det inte hade varit njursten utan något allvarligare.

Johanna

Tolkproblem!

En gång när jag satt på toa kom en försäljare och plingade på dörren. Min pappa öppnade dörren och ropade på mig när jag satt på toaletten. Jag sa inget fast jag hörde att han ropade. Sen när han ropade den fjärde gången så sa jag: - Ja! Jag kommer!
Men min pappa är döv så han hörde inte. Försäljaren tittade konstigt på min pappa. Sen kom jag ut och sa: - Ursäkta mig jag var på toa och pappa är döv det var därför han ropade på mig.
Försäljaren sa: -Jaha! Men det var inget. Sen gick han iväg. Han tyckte att vi var konstiga.

Flicka 13 år

Utvecklingssamtalet

När jag har utvecklingsamtal så behöver vi tolk. Om tolken är förse-
nad måste jag översätta och det gillar inte jag!

Flicka 10 år

Tolka

Jag brukar få tolka t.ex. när pappa eller mamma är i affären. Jag tycker
inte det är så kul men jag gillar mina döva föräldrar så jag gör det
ändå. :-)

Pojke 10 år

Tolken

Det är kul att hjälpa min mamma och pappa när någon ringer eller
när det ringer på dörren och ingen annan är hemma.

Pojke 13 år

Pappa i bilen

När pappa kör bil så hör han inte när andra bilar tutar och inte heller
när ambulans eller något annat kommer så då måste jag säga till ho-
nom att han måste flytta bilen så ambulansen kommer förbi. Det är
samma sak när vi ska gå över övergångsställen som inte har något lyse
då måste man säga till honom.

Pojke 8 år

Döva eller döda?

När jag hjälper till att tolka och ringer till nått företag och förklarar att
jag pratar eftersom personen som jag tolkar för är döv. Då får jag ofta
svaret ”Jag beklagar” eller nått liknande. Då kommer irritationen och
jag förklarar att jag TOLKAR inte en död utan DÖV person!
Nuförtiden brukar jag säga att jag tolkar för en person som inte hör.
Det blir lättare så.

Pojke 20 år

Jobbigt

Det är inte kul att alltid tolka alla som ringer och ska sälja saker. Det
är jättemånga krångliga ord som jag inte förstår.

Flicka 9 år

Fördomar

Det finns mycket okunskap i samhället. Många verkar tro att döva kommer från en annan planet. Många blir också rädda och osäkra när de träffar döva. Men värst är de som är fördomsfulla.

Orkar hon verkligen?

När jag träffar nya kompisar och dom ska följa med hem så frågar ofta deras mammor: -Orkar din mamma verkligen det?

Jag hatar när dom säger så, hon orkar väl lika mycket som alla andra!
Flicka 11 år

Synd om mamma

Jag tycker synd om min mamma för att när vi var ute och gick då sa en man med cykel: – Flytta på dig kärring! Då sa min mamma: -Förlåt mig men jag är faktiskt hörselskadad! Då cyklade han iväg och varje gång han ser henne tittar han bort.

Pojke 10 år

Telefonförsäljare

Jo, en väldigt irriterande sak är när någon ringer och alltid är det jag eller min syster som får svara också är det nån som vill prata med mina föräldrar men jag säger att dom är döva men han tror att jag skojar och därför lägger de alltid på luren.

Pojke 12 år

På tåget

Det kan vara lite jobbigt när vi sitter på tåget för då brukar dom säga att det är synd om mig för att jag har döva föräldrar.

Pojke 9 år

Vad snäll du är!

När jag tolkade för mamma när jag var yngre fick jag ibland kommentaren ”Gud vad snäll du är som hjälper din stackars mamma”. Jag förstod aldrig varför det skulle vara synd om mamma. Jag visste ju att hon hade klarat sig ifall jag inte hade varit med, det var bara det att jag tyckte det var kul att tolka. Det var snarare synd om personerna som sa så om min mamma. Vad okunniga dom var egentligen. Det förstod jag inte förrän jag blev äldre.

Pojke 20 år

På bussen

En gång när jag satt på bussen blev jag jättearg på mamma så gick jag och satte mig vid två tanter. Jag hörde den ena säga: ”Stackars liten kan varken höra eller prata!”

Jag gick tillbaka till mamma och sa förlåt högt med rösten. Tanterna blev tysta och steg av strax efter.

Flicka 10 år

På caféet

När jag, mina syskon och mamma skulle ta en fika på ett café så var det en annan döv familj före oss i kön som skulle beställa. Enligt mig så förklarade de klart och tydligt precis som döva brukar göra att de var döva, expediten förstod inte från början men när hon hade fått klart för sig att de var döva så började hon att prata engelska med dem istället. Jag gick då fram för att förklara för henne att det inte hjälpte att prata engelska. Hon blev då sur på mig men det brydde jag mig inte om för att det var ju inte jag som gjort fel.

Sabine

Dum fråga

I skolan var det en kille som frågade hur är det och ha döva föräldrar?

Jag svarade: Hur fan ska jag kunna veta det?!

Jag har ju inget att jämföra med!!

Pojke 12 år

Typiskt hörande

När mamma går till affären ibland så ber hon om penna och papper så säger den hörande: – Aha, du gillar pennor! Vi har gröna, röda, gula, grå och lila förstås. Vilken vill du ha? Då visar mamma att hon är döv och då säger de okej.

Pojke 11 år

Telefonförsäljare

Alltid när telefonen ringer och det är telefonförsäljare så säger dom t.ex.: –Hej är pappa där? Då brukar jag säga: – Nej, han är döv. Då säger dom: –Stackars dig, jag ber om ursäkt, jag visste inte det! Sen lägger de på. Fast nu om reklam ringer säger jag: –Nej, han är inte hemma!

Flicka 10 år

Jättejobbigt

Jag tycker det är jobbigt att en kille i skolan retar mig bara för att jag har döva föräldrar. Han säger så här: Dina föräldrar är dumma i huvudet bara för att dom pratar teckenspråk. Och ibland säger han: Du kan inte alls teckenspråk och att det inte är ett riktigt språk. Men då blir mitt svar: Jaha, men då skulle jag inte kunna prata med mina föräldrar, och att du har ditt språk och teckenspråk står i lagen att det är ett riktigt språk läs själv och att mina föräldrar inte alls är dumma i huvudet.

Flicka 9 år

Jobbigt när de inte hör

Att mamma eller pappa inte hör kan ibland leda till irriterande och jobbiga situationer, där vi just för stunden önskar att de faktiskt kunde höra. Detta gör att vi ibland måste tänka i andra banor.

Pappa hörde inte dörrklockan

När jag var liten under en sommar och inte hade nyckar och min pappa satt ute på balkongen i solljuset, så kunde han inte se när jag plingade på dörren och då fick jag stå och vänta länge innan han upptäckte det.

Kim

Ropande föräldrar

Något som säkerligen alla CODA-barn har upplevt är att till exempel sitta vid datorn där nere, och höra pappa eller mamma ropa uppifrån. Man har inte mycket till val än att gå upp och se efter vad de vill. Har man riktigt otur så har de glömt vad de skulle berätta.

Robert

När toalettpappret tar slut

Det enda som är jobbigt med att ha döva föräldrar är när toalettpappret tar slut. När jag sitter där och upptäcker att pappret är slut så börjar jag med att blinka med lampan. Om mamma och pappa inte ser det så börjar jag kasta tvålar, badleksaker, små handdukar, toalettborsten, tandborstar, tandkrämstuben och allt annat jag får tag på. Jag fortsätter att kasta saker tills mamma eller pappa upptäcker röran i hallen och kommer in med papper till mig. Efteråt får mamma och pappa städa upp alla saker jag kastat.

Petra

Nästa nyhetssändning är sena Rapport

En sak som jag och förmodligen alla andra CODA-barn har upplevt är att föräldrarna sätter på TV:n med störande hög volym i vardagsrummet på kvällen när man ligger i sängen och håller på att somna. De hör ju inte att ljudet är på och det enda sättet att få dem att sänka volymen är att masa sig upp ur sängen och släpa sig till vardagsrummet och teckna: SÄNK!!!!

Axel

Retas

Jag tycker inte om att de retar mig för att mamma är döv!

Pojke 7 år

Nyfiken mamma

Min mamma är hörselskadad och då blir hon väldigt nyfiken. Om jag och brorsan sitter och pratar vill hon alltid veta vad vi pratar om även om det inte är något viktigt. Jag tycker det är irriterande men jag tycker också hon har rätt att veta vad vi pratar om.

Flicka 10 år

Alltid fula ord

Ibland är det tråkigt att kunna teckenspråk, för att mina kompisar vill bara lära sig hur man säger fula ord på teckenspråk. Och det är tråkigt att de inte vill lära sig fina ord.

Flicka 10 år

Utelåst

När jag ska gå hem och jag inte har nyckel brukar jag plinga på dörren för vi har lampor som blinkar när man plingar eller ringer. Men min mamma brukar sova så hon ser inget. Så jag brukar stå utanför dörren i ungefär en halv timme.

Pojke 11 år

Balkongen

En gång när jag hade varit ute och lekt och skulle gå in!

När jag kom till dörren tittade jag om jag hade nycklar, men det hade jag inte!

Så jag plingade på men mamma hörde inte. Så jag plingade igen, igen, igen och igen.

Sen gick jag till balkongen, jag klättrade upp på balkongen och knackade på rutan men mamma såg eller hörde inte. Så jag kände på balkongdörren, den var öppen, så jag gick in.

När jag kom in gick jag till mamma, hon märkte det inte direkt, men hon märkte det ganska snabbt. Hon blev jätterädd!

Flicka 11 år

Varför åkte du hem så tidigt igår?

Jag har alltid tyckt att det har varit jobbigt att mina föräldrar inte blir ”kompisar” med mina kompisars föräldrar. Mina andra kompisars föräldrar har alltid varit goda vänner med varandra och då har barnen kunnat leka med varandra. Det är ungefär samma sak som att mina föräldrar alltid ville åka hem så fort som möjligt från ”föräldrakvällar” i skolan för att de inte kunde eller ville stanna kvar och småprata med de hörande föräldrarna. Det är först på senare år som man har förstått att, även om de inte ogillar någon av mina klasskompisars föräldrar så kanske det inte känns så givande att skriva lappar eller försöka prata om hur fint väder det är med människor som de inte valt att umgås med.

Axel

Sjuk

Det är jättejobbigt när jag är sjuk och vill något. Då hör inte mamma och jag måste ropa eller säga om.

Pojke 9 år

Inlåst

När jag var en fyra-fem år så brukade jag ofta gå efter min pappa, och hemma så hade vi ett rum som mina föräldrar alltid höll låst för att vi barn inte skulle vara därinne.

Då min pappa en dag skulle in och hämta något där så gick jag som vanligt bakom hans rygg med in när han hämtade det han skulle ha, men han såg inte att jag var bakom honom så jag vart inlåst där.

Så jag tog en pall som stod därinne och började slå sönder den mot dörren och golvet, min pappa undrade då var det som bankade och efter en stund hittade han mig gråtandes därinne.

Jesper

Mamma är arg

Mamma blir ofta irriterad när hon inte hör. Och då blir hon på dåligt humör.

Pojke 14 år

Bra med döva föräldrar

Att ha döva föräldrar kan ibland vara en fördel. Ibland skojar vi också med våra föräldrar, spelandes på just deras dövhet.

En klassiker!

När jag var liten brukade jag retas med mamma och pappa och dra ut kontakten till dammsugaren när de städade. Sen brukade det gå 10 minuter innan de märkte något och ropade ”Johanna! Det räcker!”, men nu har de blivit så vana att de märker det direkt!

Johanna

Kontaktutdragaren

En gång när jag skulle göra som andra CODA-barn (dra ut kontakten på dammsugaren). När jag drog ut kontakten så märkte mamma det och det blev inte så roligt som andra CODA-barn hade berättat.

Pojke 9 år

Dammsugaren

En dag när jag kom hem från skolan så såg jag att mamma dammsög i vardagsrummet. Men det lustiga var att dammsugaren inte var på. Jag började då att gapskratta och gick fram till henne och berättade att den inte var på. Hon blev då jätteirriterad eftersom att hon hade ”städat” hela huset och var då tvungen att göra om allting.

Sabine

TV-kvällen

Jag minns en gång när jag inte kunde somna. Då stängde jag dörren och letade efter en bra film. Jag titta på filmen i flera timmar. Mamma och pappa märkte inte att jag var uppe för att dom är döva. Det var skoj.

Flicka 10 år

Roligt

Jag tycker inte det är jobbigt att ha döva föräldrar. För jag får åka till Manillaskolan och träffa andra barn som har döva föräldrar så det är bara kul.

Pojke 9 år

Hög musik i bilen

Min pappa skjutsar mig och mina kompisar till en handbollsmatch. Vi hoppar in i bilen och kör. När jag sätter på musiken (**på högsta volym såklart**) så stannar pappa, kollar bakom på marken och säger ”jag tror jag körde på någonting”. Jag började skratta och berättade för honom att jag hade satt på musik och att det var basen som dunkade. Vi skrattade ett tag och körde sedan vidare.

Petra

Det bästa med att ha döva föräldrar

Det som är det bästa med att ha döva föräldrar är att man får träffa andra som också har döva föräldrar. Man får också komma till Manillaskolan om man har döva föräldrar, det tycker jag är coolt!

Pojke 12 år

Teckenspråk är bra

Jag tycker det är bra med hörselskadade föräldrar. Man lär sig mer om saker man inte skulle bry sig om annars. Jag tycker det är kul att komma hit till Manillaskolan och se barn som inte hör alls och hur de talar med varann. Teckenspråk är en bra lösning och ett språk som jag tycker att flera borde lära sig.

Pojke 12 år

Bästis

En av mina bästisar kan hela handalfabetet på teckenspråk utantill. Det tycker jag är kul.

Flicka

Karaokemaskinen

För några år sedan fick jag och min lillasyster en karaokemaskin i julklapp av mamma och pappa. Jag tror vi var uppe varenda natt det jullovet och sjöng karaoke på högsta volym!

Johanna

Teckenspråk

Det är roligt att ha ett hemligt språk med kompisarna.

Flicka 10 år

Hörselskadade föräldrar

Det är jobbigt att repetera saker som de inte hör. Ibland är det roligt att ha hörselskadade föräldrar för om man säger något så svarar de fel så blir det roligt istället för tråkigt.

Flicka 11 år

Tjuvlyssna

En gång när jag var på ett café inne i stan med min ”hörande familj” satt jag och kollade på några döva som tecknade. Då sa min låtsaspappa till mig att sluta stirra på dom, han visste ju inte att dom var döva. Då sa jag att jag tjuvlyssnade och då förstod han att dom tecknade. Vi skrattade jättelänge åt det där!!

Flicka 12 år

Inte som andra

Jag tycker det är jättebra med döva föräldrar för jag kan teckenspråk. Jag skiljer mig från alla andra och det tycker jag är bra.

Pojke 12 år

Elaka kompisar

När mina klasskompisar är elaka mot mig då kan jag svära på teckenspråk.

Pojke 7 år

Bra att de inte hör

Det är kul att ha döva föräldrar, för när min familj går på tivoli så får jag åka vad jag vill. För mamma och pappa hör inte hur högt ljud det är.

Flicka 10 år

Byta föräldrar

Om jag fick välja att byta föräldrar så skulle jag välja samma föräldrar.

Flicka 9 år

Okunnig eller dum?

Servitören kom äntligen fram till vårt bord. Han såg smått kvävd ut i sin eleganta men alltför trånga röda väst. Förklädet hade han virat kring sin för stora buk och svettstänk strilade ner längs hans tinningar. Jag stoppade mig mitt i min mening till mamma och tittade upp på honom.

”Är ni redo att beställa” frågade han vänligt.

När han insåg att vi precis använt teckenspråk med varandra så ändrade han snabbt frågan.

”Are you ready to order?”

Mina ögonbryn for upp och fastnade långt upp på pannan. Jag svarade. På svenska.

”Ja, tack.”

Servitören såg lite vilsen ut efter sitt engelskpratande men redde sig.

Han tog sitt lilla block med vår beställning under armen och skyndade iväg genom den folkfyllda restaurangen.

Detta är endast ett av många exempel på olika situationer som jag, döva och många andra som lever med döva fått och får uppleva med jämna mellanrum. Men i dagens moderna samhälle så borde väl folk vara medvetna om vad det innebär att vara döv?

Det här exemplet på restaurangen, det har hänt på ICA också. Att de frågar på engelska om min mamma vill ha kvittot.

”Men gud!” vill jag bara utropa där jag står bredvid henne.

Borde inte folk veta att om man använder teckenspråk så är man antagligen döv. Och är man döv så *bör* man inte. Tror de att döva inte kan höra svenska, men något annat språk? Det är ju riktigt pinsamt.

Okej då, jag har förstått att det måste bero på att de inte vet vad det innebär att vara döv. Eller ens vad döv betyder. Men det gör mig bara ännu mer upprörd över att de i så fall inte blivit informerade.

Jag har absolut ingenting emot att svara på frågor om döva och frågor kring mina egna erfarenheter som barn till döva föräldrar. Tvärtom faktiskt. Men man blir ju matt när man får frågor som ”kan döva köra bil?, kan döva läsa?, använder döva punktskrift?, kan döva beställa sin egen mat?, måste döva använda kryckor för att kunna gå?”

Okej, det sista var överdrivet. Men liknande frågor har faktiskt ställts. Och det har ju faktiskt inte ett skvatt med dövhet att göra. Att vara döv är lika med att man inte hör. Punkt slut. Hur lost kan man bli?

Att man som döv använder sig av teckenspråk, lever i dövulturen och så vidare, det är en annan grej...

Ofta får jag förklara för de beklagande telefonförsäljarna att min pappa som de sökte efter är *DÖV*, inte död.

På en utomlandssemester för några år sedan så började jag snacka med en kille och plötsligt var vi inne på ämnet döva. Jag berättade att båda mina föräldrar var döva och han blev helt förtvivlad för min skull. ”They’ve been punished by God! I’m so sorry!” sade han med tårar i ögonen.

Den dåliga informationen om döva i samhället måste vara orsaken till att många har fått en sådan besynnerlig syn på dem. Det var först 1981 som teckenspråket blev erkänt som dövas första språk i Sverige (som för övrigt var det första landet i världen som gjorde detta). Och fortfarande idag så har dövas eviga strävan efter att få bli en minoritetsgrupp i Sverige inte slagit igenom.

Medan finska, meänkieli, jiddisch, romani chib och samiska är erkända nationella minoritetsspråk och har egna kapitel i SO-boken står det där minsann inget om dövas värld och deras språk. Det är ju antagligen därför det finns många människor som är helt ute och cyklar.

Josefine Thuresson
9:e klass

Specialskolemyndigheten

Specialskolemyndigheten (SPM) erbjuder döva och hörselskadade elever en utbildning som så långt det är möjligt motsvarar den som ges i grundskolan/särskolan. Vårt kännetecken är teckenspråk, men vi undervisar även på talad svenska. Varje elev får en utbildning anpassad efter sitt behov i en flexibel tvåspråkig miljö.

Skolor

SPM består av sex specialskolor runt om i landet och ett centralt kansli i Örebro. Skolorna är Birgittaskolan i Örebro, Kristinaskolan i Härnösand, Manillaskolan i Stockholm, Vänerskolan i Vänersborg, Åsbackaskolan i Gnesta och Östervångsskolan i Lund.

Fem av skolorna är regionala och motsvarar den kommunala grundskolan/särskolan. Åsbackaskolan är rikstäckande och erbjuder elever som är dövblindfödda och elever som är döva eller hörselskadade med utvecklingsstörning, en utbildning som är anpassad efter varje elevs förutsättningar.

Läroplan och kursplan

Specialskolan har samma läroplan som alla grundskolor i Sverige. För regionskolorna skiljer sig kursplanerna i svenska och

- K = Kristinaskolan i Härnösand
- M = Manillaskolan i Stockholm
- B = Birgittaskolan i Örebro
- Å = Åsbackaskolan i Gnesta
- V = Vänerskolan i Vänersborg
- Ö = Östervångsskolan i Lund

övriga språk, där de bygger på elevernas tvåspråkighet. I övrigt gäller samma mål som för grundskolan. Ämnet teckenspråk har en egen kursplan, liksom rörelse och drama som ersätter ämnet musik. Åsbackaskolans elever läser enligt särskolans kursplan. Specialskolan är tioårig.

Teckenspråk för syskon till döva barn och barn med döva föräldrar

Hörande barn med döva föräldrar och/eller döva syskon har rätt att få undervisning i teckenspråk. Specialskolorna erbjuder sådan undervisning. Utöver teckenspråksundervisning ingår ofta lektioner om dövas värld, kultur och historia samt dialog kring hörselskador och dövhet. Syftet med undervisningen, förutom att lära sig teckenspråk, är att eleverna ska få träffa andra elever med samma familjesituation och få vistas i en teckenspråkig miljö. Har de dessutom syskon på skolan är det en möjlighet att lära känna sitt syskons skola. Undervisningen är kostnadsfri, staten står för omkostnaderna.

Den 1 juli 2008 övergår SPM:s verksamhet till Specialpedagogiska skolmyndigheten, www.spsm.se .

Slutord

WOW! Tack för en fantastisk bok, jag ryser över hela kroppen av både glädje och igenkännande!

En otroligt viktig bok har sett dagens ljus! Den är skriven av åtta Hörande Barn Till Döva, som i dagligt tal kallas CODA-barn, (Child Of Deaf Adults). Denna skrift är ett ärligt och öppenjärtligt dokument över en speciell grupp barns erfarenheter och kunskaper. Alla som kommer i kontakt med dessa fantastiska barn som är hörande och talar svenska men som lever i en döv familj med teckenspråk som förstaspråk, borde äga och ha denna bok i sin hand.

Jag uppmanar lärare, läkare, myndighetspersoner, släkt, grannar, kamrater och kamraters föräldrar att läsa och tänka noga på vad Axel, Johanna, Kim, Petra, Diana, Robert, Sabine och Jesper så tydligt och klart ger råd om och beskriver. Läs om hur de har fått nog av alla dumma frågor från folk, både unga och gamla. Även de som inte vet att de är CODA-barn får med denna bok hjälp att hitta sig själv och en egen identitet. De är inte döva, inte hörande men CODA.

Läs om både roliga och mindre roliga episoder i deras vardag. De säger att "Vi är nu 18 år och har fått nog" och har tagit saken i egna händer och sammanställt ett innehållsrikt informationsmaterial med hjälp av och tack vare sin förstående lärare Anne-Berit Lavold på Manillaskolan i Stockholm.

Jag är själv CODA, född 1953, och kan intyga att berättelserna i denna bok är absolut sanna och vanligt förekommande. De är en bekräftelse på vad jag själv har upplevt i mitt femtiofyraåriga liv. Än idag vid föreläsningar eller till vardags svarar jag på dumma frågor, men nu tillsammans med andra CODA i vår förening. Vår gemensamma önskan är att bli förstådda, bekräftade och accepterade som dem vi är; barn med två språk och två kulturer. Före 1986 fanns inte begreppet CODA, då var vi helt enkelt "mammapappadöv".

Olga Svensson Richter
Ordförande i "Föreningen Hörande Barn Till Döva Föräldrar", CODA Sweden - www.svecoda.se
Internationell kontaktperson för region 6 (Europa) i CODA International inc.
www.coda-international.org/
Kåseberga den 27 januari 2008

Det här är en bok för dig som har döva föräldrar eller dig som möter barn med döva föräldrar. Bokens titel ”Kan din mamma lukta?” är en fråga som dessa barn kan få. I den här boken berättar de om hur de upplever sin situation och olika episoder i vardagen. Boken är skriven av åtta ungdomar i samband med teckenspråksutbildning vid Manillaskolan i Stockholm.

”En otroligt viktig bok har sett dagens ljus! Denna skrift är ett ärligt och öppenhyärtligt dokument över en speciell grupp barns erfarenheter och kunskaper. Alla som kommer i kontakt med dessa fantastiska barn som är hörande och talar svenska men som lever i en döv familj med teckenspråk som förstaspråk, borde äga och ha denna bok i sin hand.”

Olga Svensson Richter, ordförande i Föreningen Hörande Barn Till Döva Föräldrar

SPM
Box 6074, 700 06 Örebro
019-33 39 00
019-675 14 82 (text)
ck@ck.spm.se
www.spm.se

SPECIALSKOLEMYNDIGHETEN

Den 1 juli 2008 övergår SPM:s verksamhet till Specialpedagogiska skolmyndigheten,
www.spsm.se